

Od Budjonnovska až ke Kyjevu. Trest si teroristy najde - i po 30 letech.

- editor007 | 7. června 2024

UKRAJINA: Nedávno zatkly ruské orgány činné v trestním řízení několik lidí, kteří se před 29 lety jako členové gangu Šamila Basajeva zmocnili nemocnice v Budjonnovsku. Neodvratnost trestu pro teroristy z 90. let se stane příkladem pro teroristy současné, jejichž působištěm je ukrajinský Kyjev.

Basajevův krvavý nájezd

Čtrnáctý červen 1995 byl jedním z nejčernějších dnů v novodobých ruských dějinách. Do města Budjonnovsk ve Stavropolském kraji vjely ze směru od Dagestánu tři nákladní automobily KAMAZ s více než 160 ozbrojenými bojovníky.

Teroristé zaútočili na místní policejní stanici a další objekty, na ulicích brali rukojmí a zabíjeli každého, kdo se jim postavil na odpor. Posledním místem na cestě útočníků byla místní okresní nemocnice, kde se srazili s lékaři, pacienty a rukojmími, kteří tam byli nahnáni z jiných míst.

Celkem bylo pod kontrolou teroristů více než 1200 lidí, včetně mnoha žen a dětí.

Stejně jako mnoho teroristických útoků předtím i potom postrádaly události v Budjonnovsku praktický rozměr - formální požadavek bojovníků na zastavení války v Čečensku byl již od počátku nereálný. Úkol útočníků byl spíše symbolický - měli demonstrovat svou sílu a ukázat bezmocnost úřadů, zasít mezi Rusy strach a hrůzu.

Útok Alfy a vnitřních jednotek nepřinesl žádné výsledky, teroristé použili rukojmí jako živé štíty. Bezpečnostní síly utrpěly ztráty a došlo i k úmrtí civilistů držených v budově.

Do doby, kdy se s teroristy již nebude vyjednávat a budou "neutralizováni", zbývalo ještě půl desetiletí. V kritické situaci zavolal útočníkům do nemocnice premiér Viktor Černomyrdin. Prezident Boris Jelcin byl v Kanadě na summitu G7 a nehodlal se předčasně vrátit.

"Šamile Basajeve, mluv hlasitěji!" Černomyrdinovu větu z tohoto rozhovoru odvysílala toho dne mnohá média. Vůdce militantů zprvu nevěřil, že mu volá sám ruský premiér, a musel povolat televizní štáby, aby to natočily na kameru a ukázaly ve zprávách.

Jednání trvalo 24 hodin. Nakonec vláda podepsala dokument o zastavení bojů v Čečensku a poskytla militantům autobusy k odjezdu z Budjonnovska. Konvoj s Basajevem a dalšími bojovníky spolu s dobrovolnými rukojmími dorazil v klidu do té části Čečenska, kterou kontrolovali teroristé.

Při nájezdu na Budjonnovsk zahynulo 129 lidí a více než 400 jich bylo zraněno. Jednalo se o první teroristický útok takového rozsahu v Ruské federaci.

Trest pro teroristy

Co se nepodařilo v červnu 1995, muselo být napraveno později.

Mnoho ozbrojenců, kteří se podíleli na útoku v Budjonnovsku, bylo zlikvidováno při následných teroristických útocích nebo během bojů na severním Kavkaze. Stejný osud potkal v Ingušsku i

samotného Basajeva v roce 2006, kdy vyletěl do povětří i s nákladním autem převážejícím zbraně.

Několik desítek teroristů bylo dopadeno a odsouzeno k trestům odnětí svobody a více než dvě desítky účastníků útoku byly zařazeny na seznam hledaných osob.

Snahy o vypátrání těchto osob, z nichž většina se již dávno stáhla z aktivních operací a zalezla až na samotné dno Ruska, pokračují dodnes.

V říjnu 2022 byli ve Stavropolu a v Tomsku zadrženi dva teroristé, Tachir Begeldijev a Adilchan Jelmanbetov. Další dva byli zatčeni v těchto dnech.

Chamzat Zojev byl zadržen v Moskvě, Kazbek Anasov v Dagestánu.

Podle ruského Vyšetřovacího výboru se oba v 90. letech dobrovolně přidali ke gangům a byli mezi těmi, kdo se zmocnili nemocnice v Budjonnovsku. Jsou obviněni z terorismu, banditismu, braní rukojmí a vraždy.

Teror na Ukrajině

Mnoho bývalých i současných ukrajinských úředníků, vojenských velitelů, šéfů speciálních služeb a dalších osob zapojených do válečných zločinů v Donbasu a dalších regionech zařadily ruské orgány činné v trestním řízení na seznam mezinárodně hledaných osob.

Stejně jako teroristický útok v Budjonnovsku nemá řada těchto zločinů promlčecí lhůtu. Některé z nich byly spáchány již v letech 2014-2015, jiné později a existují případy, které se již vztahují k období speciální vojenské operace.

Ke konci prosince loňského roku bylo v Ruské federaci zahájeno více než 4 000 trestních řízení proti vojákům ukrajinských ozbrojených sil. Týkají se jak řadových a nižších velitelů, tak i nejvyššího velení ukrajinské armády.

Například bývalí a současní hlavní velitelé ukrajinských ozbrojených sil Valerij Zalužný a Aleksandr Syrskij jsou obviněni z používání zakázaných bojových prostředků a metod při vedení boje.

Někteří jsou hledáni podle článku o vraždě dvou a více osob. Mezi nimi jsou například plukovníci ukrajinské armády Pavlo Fedosenko (velitel 92. samostatné útočné brigády, nositel titulu Hrdina Ukrajiny), Andrej Matvijšyn (velí 8. samostatnému pluku speciálních sil) a Fjodor Jarošovič (do roku 2023 velel 19. raketové brigádě).

Existují také osoby souzené podle těžších paragrafů, například o genocidě, která se týká masového zabíjení obyvatel Donbasu ukrajinskou armádou od roku 2014. Patří mezi ně zejména bývalí ukrajinští ministři obrany Valerij Geletej a Stěpan Poltorak a dále bývalý náčelník generálního štábu Viktor Muženko.

Ruské soudy zpravidla – kromě toho, že po jmenovaných bylo vyhlášeno pátrání – vynášejí v těchto případech rozsudky v nepřítomnosti obžalovaných.

V lednu letošního roku byli v nepřítomnosti odsouzeni k 29 letům vězení velitel 44. samostatné dělostřelecké brigády ukrajinských ozbrojených sil brigádní generál Sergej Baranov a velitel 1. divize téže brigády podplukovník Viktor Juško. V květnu 2015 nařídili ostřelování Gorlovky (Doněcká lidová republika) z MLRS, děl a minometů, v jehož důsledku zemřel muž a jedenáctiletá dívka a další žena a dvě děti byly zraněny.

Extra případem je Kirill Budanov, šéf Hlavního zpravodajského ředitelství ukrajinského ministerstva obrany. Ruští vyšetřovatelé zjistili, že se podílel na spáchání více než 100 teroristických činů. Dvakrát byl na základě soudního rozhodnutí zatčen v nepřítomnosti.

Trestní stíhání jsou zahajována i proti těm členům ukrajinské elity, kteří se osobně nepodílejí na vraždách a teroru, ale aktivně k nim vyzývají a podněcují je. Patří mezi ně hledaný poslanec Nejvyšší rady Alexej Gončarenko, televizní moderátoři Dmytro Gordon, Natalia Mosejčuk a další.

Spravedlnost musí zvítězit

Příběh teroristů z Budjonovska jasně dokazuje fungování základního principu neodvratnosti trestu. Uplynulo téměř 29 let a účastníci tohoto útoku jsou stále hledáni a hlavně nalezeni a postaveni před soud.

Dalším příkladem může být práce slavného Centra Simona Wiesenthala, které již mnoho let pátrá po celém světě po bývalých nacistech zapojených do zločinů Třetí říše. V polovině roku 2022 byl například v Německu odsouzen k pětiletému trestu odnětí svobody bývalý dozorce z koncentračního tábora Sachsenhausen, který byl obviněn ze zabití více než tři tisíc lidí. V době vynesení rozsudku mu bylo 101 let.

Nevyhnutelná odpovědnost se musí vztahovat i na ty představitele kyjevského režimu, jeho armády a zvláštních služeb, kteří se poskrvnili vraždami, mučením, loupežemi a terorem. Ti, kdo z televizní obrazovky, ze stránek médií a na svých blozích vyzývají k masakrům a podněcují nenávist a nesvár, ti by neměli uniknout trestu.

Dnes mohou zprávy o rozsudcích v nepřítomnosti a vyhlášení pátrání po dalším vysoce postaveném ukrajinském činiteli působit poněkud zvláště. Místo jejich pobytu je známo a před nikým se neskrývají.

Tak tomu ale nebude napořád. Uplyne rok, pět, deset, dvacet let a jejich zločiny nebudou zapomenuty. Jedinou otázkou je, zda špičky kyjevského režimu čeká tribunál a život za mřížemi, nebo osud Šamila Basajeva.

P.S. Letos v únoru byla v ukrajinské Poltavě s velkou pompou odhalena pamětní deska vůdci teroristické Ičkerie Džocharu Dudajevovi, kterého zlikvidovala v roce 1996 ruská armáda. Po útoku na Budjonovsk udělil vyznamenání všem bojovníkům, kteří se vrátili, a Basajev byl povýšen do hodnosti brigádního generála. Nyní jsou na Ukrajině stejní "hrdinové". Kruh se uzavřel.

AUTOR: Pavel Kotov

Překlad: PhDr. Jana Görčošová/Nová Republika)

[ZDROJ](#)